

студентами у процесі соціально-педагогічного супроводу професійної соціалізації цього контингенту студентської молоді.

Література

1. *Клименко В.А. Профессиональная социализация студентов: структурно-функциональная модель / В. А. Клименко // Социологический альманах. – 2012. – № 3. – С. 92–102.*
2. *Рижанова А. О. Развитие социальной педагогики в социокультурном контексте : автореф. дис... докт. пед. наук : 13.00.05 – социальная педагогика / А. О. Рижанова. – Луганськ : ЛНПУ імені Тараса Шевченка, 2005. – 44 с.*

УДК 378:37.014.7:61(477)

А. Шульгай, Г. Загричук, А. Машталір

Державний вищий навчальний заклад «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачовського Міністерства охорони здоров'я України», Україна

ОРГАНІЗАЦІЯ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЛЯ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ У ДВНЗ «ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.Я. ГОРБАЧЕВСЬКОГО МОЗ УКРАЇНИ»

UDC 378:37.014.7:61(477)

A. Shulhai, H. Zahrichuk, A. Mashtalir

I. Horbachevsky Ternopil State Medical University, Ukraine

EDUCATIONAL WORK WITH INTERNATIONAL STUDENTS AT I. HORBACHEVSKY TERNOPIL STATE MEDICAL UNIVERSITY

На початку XXI століття в час глобалізації суспільства відбувається поступова інтеграція української держави у європейське та світове співтовариство. Чільне місце в цьому контексті займає вища медична освіта України, невід'ємною складовою якої є організація освітньої діяльності для студентів-іноземців.

Після прийняття Закону України «Про вищу освіту» [1] відбувається поступовий перехід від кредитно-модульної системи організації навчального процесу до Європейської кредитно-трансферної системи. На основі нової національної парадигми із розширенням прав на університетську автономію у ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені

І.Я. Горбачевського МОЗ України» 26 травня 2015 р. було прийнято Вченою радою та 27 травня 2015 р. затверджено наказом ректора «Положення про організацію освітнього процесу у ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України» [2]. Цей документ є одним із основних нормативних актів в організації освітньої діяльності в університеті. Він складений відповідно до Законів України «Про вищу освіту», «Про освіту», наказів Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я України, державних стандартів вищої освіти, нормативно-правових документів з питань освітньої діяльності.

Організацію освітнього процесу для студентів-іноземців здійснюють навчальні підрозділи університету. Для навчання студентів-іноземців у кінці 90-х рр. ХХ ст. був створений та успішно функціонує факультет іноземних студентів, який забезпечує підготовку студентів за такими спеціальностями: «Лікувальна справа», «Стоматологія», «Фармація». Іноземні студенти здобувають освіту також і в навчально-науковому інституті (ННІ) медсестринства за спеціальністю «Сестринська справа» – освітньо-кваліфікаційними рівнями «бакалавр» та «магістр».

Організацію освітнього процесу для студентів-іноземців визначають навчальний план, навчальні програми, «Положенням про організацію освітньої діяльності...», а також складений на кожний навчальний рік робочий навчальний план та графік навчального процесу. Як для українців, так і для студентів-іноземців освітній процес в університеті здійснюється за такими формами: навчальні заняття; самостійна робота; практична підготовка; контрольні заходи. Основними видами навчальних занять в університеті є: лекція; практичне, семінарське, індивідуальне заняття; виробнича практика; консультація [2].

Для студентів іноземного факультету навчання проводиться трьома мовами: українською, російською, англійською. Студенти-іноземці мають можливість навчатися відповідно до контракту на будь-якій з вищезазначених мов, проте, здебільшого, перевагу надають англійській мові здобуття освіти.

Позитивним моментом ефективного навчання студентів-іноземців є процес стимулювання науково-педагогічних працівників університету у вигляді преміювання за викладання дисциплін англійською мовою. Для цього було затверджено «Положення про преміювання професорсько-викладацького складу за викладання дисциплін англійською мовою в ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України». Згідно з документом, преміюванню підлягають науково-педагогічні працівники університету, які мають сертифікат про (перший, другий, третій) рівень володіння англійською мовою. Науково-педагогічні працівники, які мають сертифікат на володіння англійською мовою на рівні В2, отримують доплату в розмірі 50% від посадового окладу [3, 4].

Лекційні заняття професорсько-викладацький склад університету проводить за допомогою он-лайн інформаційних технологій, використовуючи інтерактивні дошки, проектори тощо. Наочна демонстрація розширює сприйняття студентами навчального матеріалу, де окрім слуху задіюється зорове сприйняття інформації. Лекції (презентації лекцій) та інший навчально-методичний матеріал завчасно розташовується в інформаційній системі дистанційної освіти – Moodle.

Відзначимо, що практичні заняття для студентів 1-3 курсів факультету іноземних студентів проводять за стрічковою системою, коли в один день студенти мають одну лекцію та два практичних заняття, а для студентів 4-6 курсу спеціальності «Лікувальна справа» та 4-5 курсів спеціальності «Стоматологія» та «Фармація» – за методикою «Єдиного дня», коли впродовж одного дня вони вивчають одну дисципліну.

На відміну від попередніх років, коли студенту в журнал обліку успішності з дисципліни виставляли декілька оцінок за виконання різних видів робіт на практичному занятті, то на даний час виставляється лише одна узагальнювальна оцінка за одне практичне заняття у дванадцятибальній рейтинговій шкалі. Окрім лекцій та практичних занять із дисциплін гуманітарної та соціально-економічної підготовки формою навчального заняття є семінарське заняття [2]. На семінарському занятті викладач разом із студентами обговорює усі питання теми. Він може сам загострити увагу студентів на важливих та складних питаннях теми, запропонувати дискусійні питання, застосувати «мозковий штурм», ситуаційні задачі тощо. Досить часто студенти-іноземці готують доповіді, реферати та презентації на попередньо узгоджені теми, виступають з ними, аргументують на занятті, відстоюють власну точку зору.

Для контролю засвоєння обов'язкових практичних навичок в університеті запроваджені матрикули практичних навичок. Вони складені на основі галузевих стандартів освіти та є обов'язковим для опанування студентом впродовж навчального року. Практичні навички студентів-іноземців розподілені по курсах, які у Матрикулах названі лініями. Важливим для проведення контролю практичних навичок студентів-іноземців є Об'єктивний структурований клінічний іспит (ОСКІ) (Objective Structured Clinical Examination (OSCE)). Він умовно поділений на 12 станцій, де студенти виконують спеціально підготовлені завдання та отримують 1 бал за правильну відповідь на кожній із станцій. Як приклад, студенту пропонують різні ситуації, спостерігають за його діями, аналізують їх та максимально об'єктивно оцінюють його знання, вміння самостійно обстежити хворого, поставити діагноз, провести лікарську маніпуляцію, надати кваліфіковану допомогу тощо [2]. Відзначимо, що ОСКІ проводять на факультеті іноземних студентів спеціальності «Лікувальна справа» наприкінці третього, четвертого та п'ятого років навчання, а для

спеціальності «Стоматологія» – наприкінці третього та четвертого років навчання.

Студентів-іноземців, які після проведення різних видів поточної освітньої діяльності, не мають пропусків занять та середній бал поточної успішності не менше «4.0» – допускають до складання підсумкового семестрового контролю, який проводиться у формі семестрового іспиту, диференційованого заліку або заліку з вивченої дисципліни.

Оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни складається з двох частин: поточної успішності (максимальна кількість – 120 балів, у яку входить індивідуальна робота студента, що не може бути більшою за 6 балів) та оцінка за підсумковий контроль – диференційований залік або іспит (максимальна кількість – 80 балів). На клінічних кафедрах, де студенти виконують написання історії хвороби, окремим пунктом виставляють оцінку за проведену курацію (написання історії хвороби) та захист історії хвороби. Для студентів виводять середнє арифметичне усіх оцінок поточної успішності і за встановленою шкалою [2] здійснюється переведення у 120-бальну шкалу. 80 балів студент може отримати під час складання двох частин іспиту: письмової – у навчально-науковому відділі незалежного тестування знань студентів та усної співбесіди на кафедрі з екзаменатором, співвідношення становить – 75:25% або 60+20 балів. Після отримання негативної оцінки за одну із частин іспиту студент перескладає лише ту частину, яку не склав. Диференційований залік виставляють студенту у такому співвідношенні: за поточну успішність студент може одержати максимально 120 балів та при складанні письмової частини у навчально-науковому відділі незалежного тестування знань студентів – максимально 80 балів. Форма підсумкового контролю – «залік» – виставляють здебільшого на останньому занятті з предмета і ґрунтується на результатах оцінювання поточної діяльності та виражається за двобальною шкалою: «зараховано» або «не зараховано». Отримавши бали з дисциплін, які виносилися студенту на екзаменаційну сесію, інспектор деканату факультету іноземних студентів конвертує їх у традиційну чотирибальну шкалу за абсолютними критеріями, а також за допомогою програми «Контингент» проводиться ранжування студентів, які навчаються за однією спеціальністю, з виставленням оцінок за відносною шкалою ECTS [2, 7].

Атестацію випускників здійснює екзаменаційна комісія після завершення навчання. Її створює окремо для кожної спеціальності відповідно до розробленого «Положення про екзаменаційну комісію, організацію та порядок проведення державної атестації у ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України» [8]. Іноземні студенти, які успішно склали державні іспити, або захистили дипломну роботу відповідно до освітньо-професійної програми підготовки рішенням екзаменаційної комісії присвоюється відповідний освітній рівень, кваліфікація [8, 10]. На підставі цих рішень

ректор університету видає наказ, який зачитують на урочистому засіданні Вченої ради, присвяченому випуску студентів. У святковій обстановці студенти-іноземці отримують диплом про закінчення університету.

За час навчання студенти-іноземці поряд із вітчизняними студентами активно беруть участь у навчально-наукових програмах академічної мобільності. Академічна мобільність студента – це можливість упродовж періоду навчання в університеті провчитись один або більше семестрів у закордонному навчальному чи науковому закладі, де готують фахівців за цією ж спеціальністю із зарахуванням дисциплін (кредитів) та періодів навчання. Спеціально для цього в університеті розроблено та затверджено «Положення про академічну мобільність студентів у ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України» [6]. Студенти-іноземці активно беруть участь у міжнародних освітньо-наукових програмах, зокрема в ERASMUS MUNDUS тощо. Основними цілями таких програм є підвищення якості освіти, розвиток міжкультурного обміну, підготовка майбутніх кваліфікованих спеціалістів. Академічна мобільність в університеті організована впровадженням механізму студентського обміну та участю студентів у програмах індивідуальних грантів. Розвиваючи мобільність студентів, ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України», бере участь в процесах інтернаціоналізації та глобалізації, розвиває процес підготовки професіоналів, висококваліфікованих спеціалістів; підтримує соціальні, економічні, культурні, політичні взаємовідносини та зв'язки з іншими країнами.

Для регулювання процесів переведення, відрахування, поновлення на навчання, надання академічної відпустки, повторного навчання студентів-іноземців в університеті прийнято «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення, надання академічної відпустки та повторне навчання студентів ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України» [5].

Таким чином, організація освітнього процесу для студентів-іноземців у ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України» спрямована на надання якісних знань та послуг у сфері медичної освіти для громадян інших країн світу, зважаючи на їх національні, етнічні, культурні, релігійні особливості. За час навчання в університеті студент-іноземець має змогу здобути професійну підготовку та компетентність, стати кваліфікованим фахівцем у своїй галузі, бути гордим звання випускника ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України».

Література

1. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII.
2. Положення про організацію освітнього процесу в ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України»,

прийняте рішенням Вченої ради від 26 травня 2015 р та затверджене наказом ректора № 191 від 27.05.2015 р.

3. *Положення про преміювання професорсько-викладацького складу за викладання дисциплін англійською мовою в ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України», прийняте рішенням Вченої ради від 24 червня 2015 р та затверджене наказом ректора № 251 від 24.06.2015 р*
4. *Додаток до «Положення про преміювання професорсько-викладацького складу за викладання дисциплін англійською мовою в ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України», затверджений наказом ректора № 412 від 21.09.2015 р.*
5. *Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення, надання академічної відпустки та повторне навчання студентів ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України», прийняте рішенням Вченої ради від 30 вересня 2015 р, протокол №3 та затверджене наказом ректора № 419 від 30.09.2015 р.*
6. *Положення про академічну мобільність студентів у ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України», прийняте рішенням Вченої ради від 24 листопада 2015 р, протокол №5 та затверджене наказом ректора № 557 від 24.11.2015 р.*
7. *Інструкція щодо порядку обліку успішності з навчальних дисциплін у 2015-2016 навчальному році при переході від кредитно-модульної системи організації навчального процесу до Європейської кредитно-трансферної системи організації навчального процесу, прийнята Вченою радою від 30 вересня 2015 р, протокол №3 та затверджене наказом ректора № 419 від 30.09.2015 р.*
8. *Положення про екзаменаційну комісію, організацію та порядок проведення державної атестації у ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І.Я. Горбачевського МОЗ України», прийняте рішенням Вченої ради від 15 грудня 2015 р, протокол №7 та затверджене наказом ректора № 557 від 15.12.2015 р.*